

Pitajte Hidru

Na tragu propisima

Tražilica CADIAL - nove mogućnosti pretraživanja pravnih propisa Republike Hrvatske

Bitnost dostupnosti propisa

Na osnovi iskustva u radu s korisnicima, u HIDRA-i je uočen vrlo velik broj upita iz područja pretraživanja pravnih propisa, odnosno zakonodavstva, pa se iz toga može zaključiti da su pronalazak i poznavanje pravnih propisa građanima bitni i u poslovnom i u privatnom segmentu života. Stoga je nužno osigurati što lakši i brži pronalazak traženoga propisa.

Potrebe korisnika za što jednostavnijim i kvalitetnijim sustavom pretraživanja pravnih propisa s jedne strane, te osiguravanje njihovoga prava na pristup informacijama rezultiralo je izgradnjom tražilice koja nudi mogućnost pretraživanja cjelovitih tekstova pravnih propisa Republike Hrvatske.

Današnji korisnik informacija, već naviknut na nove tehnologije i načine predočivanja podataka, očekuje sve brži i lakši dohvat traženoga. Imajući to u vidu, kao i konkurentnost koja se pojavila u području pretraživanja pravnih propisa, pokušalo se iznaći novo rješenje, koje će korisniku iz službenoga izvora, i to besplatno, ponuditi provjerene podatke, pregled i dohvat cjelokupnoga hrvatskoga zakonodavstva.

Osim toga, dobro osmišljen prikaz traženih informacija koji korisniku omogućuje razumljiv i jednostavan pristup sustavu propisa jedne države pokazuje i stupanj razvoja e-demokracije.

U HIDRA-i se dio zbirke službene dokumentacije odnosi na pravne propise koji su u toj instituciji obrađeni i korisnicima ponuđeni na jedinstven način.

Zbirka pravnih propisa u HIDRA-i

HIDRA jedina putem svojih internetskih stranica nudi mogućnost pregleda još vrijedećih propisa koji su doneseni prije 1990. čime je zaokružena i prvi put omogućena online dostupnost cjelokupnomu vrijedećemu zakonodavstvu Republike Hrvatske.

Zbirka pravnih propisa Republike Hrvatske u elektroničkome obliku u HIDRA-i počela se stvarati krajem 90-ih prošloga stoljeća, a obuhvaća propise koji se objavljuju u Narodnim novinama. Zbirka

sadržava cjelovite tekstove pravnih propisa Republike Hrvatske u elektroničkome obliku pri čem je posebno bitno istaknuti da zbirka sadržava i elektroničke inačice propisa država prednica nastalih prije 1990., a vrijedećih početkom 2007., kada je započeo projekt digitalizacije tih propisa.

Prikupljeni se dokumenti, bez obzira na medij na kojem su objavljeni, formalno i sadržajno obrađuju u dokumentacijskim bazama podataka. Sva se okupljena građa obrađuje ujednačenim postupkom na jednome mjestu, a cilj je prikazati propise u okruženju svih sustavno povezanih bitnih dokumenata. Predmetna obrada uključuje jedinstveno određivanje sadržaja dokumenta pomoću riječi ili izraza koji se nalaze u kontroliranome rječniku. U tu svrhu koristi se Pojmovnik Eurovoc, multidisciplinarni višezječni pojmovnik koji se kao dokumentacijski alat koristi i u obradi službene dokumentacije Europske unije.

Tražilica CADIAL

Tražilica je dio Projekta CADIAL koji je nastavak HIDRA-ine suradnje sa stručnjacima zagrebačkoga Sveučilišta te s istraživačima iz Belgije, a financijsku je potporu pružila Flamanska Vlada i Vlada Republike Hrvatske.

Tražilica CADIAL jedan je od rezultata međunarodnoga projekta CADIAL (*Computer Aided Document Indexing for Accessing Legislation*) čiji je cilj bio osigurati infrastrukturu za trajnu dostupnost pravnih propisa Republike Hrvatske u nacionalnom i višezječnom okruženju Europske unije, te promicati i unaprijediti korištenje službene dokumentacije.

Suradnici na projektu CADIAL:

Katoličko sveučilište Leuven, Belgija

LEUVEN

Fakultet elektrotehnike i računarstva, Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija (HIDRA)

Zašto koristiti tražilicu CADIAL u pretraživanju hrvatskih pravnih propisa

- **... jer ostvaruje javni pristup cjelovitoj zbirci pravnih propisa Republike Hrvatske**
 Javna tražilica CADIAL korisnicima omogućuje trajan i jednostavan pristup cjelokupnom nacionalnom zakonodavstvu.
- **... jer omogućuje pretraživanje po tekstu propisa**
 Tražilicom CADIAL smisleno je pretraživati i bez predznanja o propisu jer, uz pretraživanje po naslovu i sadržajnim odrednicama iz Eurovoca, omogućuje traženje po punom tekstu propisa.
- **... jer prepoznaje različite oblike riječi hrvatskoga jezika**
 Pri oblikovanju upita ne treba se zabrinjavati u kojem se obliku (rod, broj, padež...) riječi upisuju u tražilicu. Korištenjem programa za morfološku normalizaciju riječi hrvatskoga jezika riješen je problem pronalaska riječi u svim njezinim oblicima, što uvelike olakšava pretraživanje.
- **... jer na upit odgovara uređenom listom propisa i pratećih bitnih informacija o njima**
 Odgovor je tražilice lista propisa na čiji redosljed prvenstveno utječe razina podudaranja dokumenta s upitom. Sliku svakoga propisa upotpunjuju: vidljivo označen status u smislu razlikovanja vrijedećih i nevjedećih propisa, područje koje regulira, poglavlje pregovora s EU, sadržajne odrednice, pristup izmjenama i dopunama, poveznice zakonskih i podzakonskih propisa, nadnevci početka i prestanka važenja s bitnim napomenama.
- **... jer omogućuje pretraživanje na hrvatskome i engleskome jeziku**
 Pretraživanje je na engleskome jeziku moguće kroz sadržajne odrednice na engleskome jeziku iz višejezičnoga pojmovnika Eurovoc. Odgovor su propisi na hrvatskome jeziku koji odgovaraju zadanom upitu.
- **... jer je dobivene odgovore na upit moguće sužavati**
 Opširan popis propisa kao odgovor na upit može se višestruko sužavati, odabirom vrste propisa, teme i područja koje reguliraju, ili pak odabirom poglavlja pregovora u procesu harmonizacije hrvatskih propisa sa zakonodavstvom Europske unije.
- **... jer omogućuje pregled hrvatskih propisa usklađenih s propisima Europske unije**
 Viđenje hrvatskih propisa u kontekstu zakonodavstva Europske unije omogućuje pristup cjelovitim tekstovima (direktiva, uredbi, Ugovora o osnivanju EZ i dr.) s kojima je pojedini propis usklađen.

Primjer pretraživanja pomoću tražilice CADIAL

Velik stupanj integriranosti podataka kao i tehničke mogućnosti tražilice CADIAL daju novi i jednostavniji pristup cjelokupnom zakonodavstvu. Kroz rezultat pretraživanja dobiva se, osim samoga teksta propisa, cjelovit i zaokružen pogled na jedan pravni propis zahvaljujući mnoštvu podataka kojima je opisan kroz proces obrade. Tražilica različitim načinima pretrage i filtrirama omogućuje precizno pretraživanje i rezultate, ovisno o načinu na koji je korisnik formulirao upit.

Slika 1: Za potrebe ovoga primjera pokušat ćemo pronaći *Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda*. Prednost je tražilice između ostaloga i u tome što korisnik ne mora znati točan naziv zakona nego je dovoljno upisati dio informacije koju želi pronaći. Tako je zadan upit «*zabrana pušenja*». Pretraživanje smo ograničili na «*prikaži samo važeće propise*» te suzili pretragu na samo *zakonske akte*.

Slika 2: Na zadani je upit tražilica ponudila 2 rezultata – 2 važeća zakonska akta koji u tekstu sadržavaju upit «*zabrana pušenja*».

Zahvaljujući programu za svodenje različitih oblika riječi (rod, broj, padež...) na jedinstven oblik, uvelike se olakšava pretraživanje. Tako tražilica nudi u rezultatima i «*zabrane pušenja*», «*zabranu pušenja*» i slično.

Uz svaki se rezultat dobiva i osnovni opis dokumenta, kao što je napomena o stupanju na snagu ili veze na izmjene i dopune kao i nekoliko ključnih riječi kojima je dokument opisan radi lakšega pretraživanja.

Vrsta propisa: [zakoni.hr](#)

Status propisa:

- VAŽEĆI PROPIS

Eurovoc deskriptori (3):

- duhanjska industrija
- ograničavajuća trgovinska praksa
- duhan

Područje djelatnosti:

- Zdravlje

Poglavlje pregovora s EU: 6.2.29... Zdravlje potrošača i zaštita

Vežani dokumenti (2):

- Izmjene/dopune: [Hrvatski Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda \(ZK 095/2009\)](#)
- Izmjene/dopune: [Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda \(ZK 119/2009\)](#)

Podzakonski akti:

- [Priloge o sadržaju podataka o namjenskim i nehamnim spojevima po vrsti i tipu koje se koriste u proizvodnji duhanskih proizvoda te o načinu informiranja pojavnosti \(ZK 095/2009\)](#)

EU dokumenti (6):
(prikaži/sakrij sve...)

- [Directive 2003/33/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to the advertising and sponsorship of tobacco products \(Text with EEA relevance\)](#)
- [Directive 2001/50/EC of the European Parliament and of the Council of 5 June 2001 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco products - Commission statement](#)
- [2003/64/EC - Commission Decision of 5 September 2003 on the use of colour photographs or other illustrations as health warnings on tobacco packages](#)

Poveznica na originalni dokument: [Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda](#)

ZAKON

O OGRANIČAVANJU UPORABE DUHANSKIH PROIZVODA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom u čiju je zaštitu zdravlja građana utvrdila mjera za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda, bitnih sastojaka cigareta i obvezne oznake na pakiranjima duhanskih proizvoda, preventivne mjere protiv pušenja te nadzor nad provedbom ovog Zakona.

Članak 2.

Slika 3: Odabirom jednoga od rezultata korisnik neposredno pristupa skupinama povezanih propisa i cjelovitomu tekstu svakoga od njih.

Pregled svakoga propisa, osim teksta propisa, uključuje i status propisa (važeci/nevažeci), sadržajne odrednice (Eurovoc deskriptori), područje djelatnosti koje propis regulira, poglavlje pregovora s EU, pristup izmjenama i dopunama propisa, poveznice zakonskih i podzakonskih akata, pristup tekstovima zakonodavstva EU s kojima je hrvatski propis usklađen.

Pozivamo vas da pretražujete Zbirku pravnih propisa Republike Hrvatske:

<http://cadial.hidra.hr>

Sva su pitanja, komentari i prijedlozi dobrodošli:

cadial@hidra.hr

Pripremile: Tanja **Didak Prekpalaj** i Tamara Horvat